

АНТИКОРУПЦИСКА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И
ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ И
СОПСТВЕНОСТ НА ОПШТИНИТЕ И ГРАДОТ СКОПЈЕ 2024-2025 СО
АКЦИСКИ ПЛАН

АНТИКОРУПЦИСКА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ И СОПСТВЕНОСТ НА ОПШТИНИТЕ И ГРАДОТ СКОПЈЕ 2024-2025 СО АКЦИСКИ ПЛАН

Скопје, Декември 2023 година

*Подготовката на Антикорупциската програма за јавните претпријатија и трговските друштва во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа е поддржана од УНДП со цел реализација на активности од Националната стратегија за спречување на корупција и судирот на интереси (НС 2021-2025). Ставовите изнесени во оваа Програма не се ставови на УНДП и истите се самостојни убедувања и заклучоци изнесени од анализата на податоците на консултантот кој ја подготвувал студијата.

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД	3
2. МЕТОДОЛОГИЈА	5
3. РИЗИЦИ ОД КОРУПЦИЈА ВО ЈП И ТД ВО СОПСТВЕНОСТ НА ДРЖАВАТА И ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА И МЕРКИ ЗА НИВНО НАДМИНУВАЊЕ	6
3.1. Статус на претпријатијата во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	7
3.2. Селекција и именување на раководни лица (директори и заменици директори)	9
3.3. Селекција и именување на членови органи на управување и органи на надзор (УО и НО) во ТД	10
3.4. Управување со човечките ресурси	11
3.5. Финансии и јавни набавки	13
3.6. Јавност и транспарентност во работата	15
3.7. Интегритет	17
4. АКЦИОНЕН ПЛАН	19
4.1. АКТИВНОСТИ ЦЕНТРАЛНА ВЛАСТ	19
4.2. ПРЕПОРАКИ ЗА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	24

1. ВОВЕД

Јавните претпријатија (во натамошниот текст: ЈП) и трговските друштва кои може да бидат основани како АД, ДООЕЛ или ДОО (во натамошниот текст: ТД) во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа се од исклучителна важност за функционирањето на секоја држава, затоа што од овие јавни субјекти зависи испораката на голем број значајни јавни услуги, како што се комуналните услуги, електричната енергија и располагањето со природните ресурси (шуми, пасишта, води и тн), стопанисувањето со јавниот имот и други исклучително важни ресурси во секоја држава. Поради тоа контролата на ризиците од корупција во овие јавно правни субјекти е приоритет на секоја држава.

Значењето на превенцијата и борбата против корупцијата во ЈП и АД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа е препознаена и од Организацијата за економска соработка и развој (во натамошниот текст: ОЕЦД), како друштво на економски најразвиените држави, која има подготвено посебни Насоки за борба против корупцијата и интегритетот во претпријатијата во државна сопственост¹. Во воведот на овие насоки е наведено дека решавањето на проблемот со корупцијата и зајакнувањето на интегритетот во претпријатијата во државна сопственост е јасен политички приоритет, особено затоа што 102 од 500-те најголеми претпријатија во светот се во сопственост на државата, со тенденција овој број да се зголемува и од почетокот на 21 век овој број е удвоен. Затоа од исклучителна важност е транспарентната и ефикасна работа на овие јавни субјекти во секоја држава.

Државната комисија за спречување на корупцијата (во натамошниот текст: ДКСК) следејќи ги современите европски и светски трендови за борба против корупцијата, во рамките најважниот стратешки документ во Република Северна Македонија (во натамошниот текст: РС Македонија), односно во Националната стратегија за спречување на корупцијата за периодот 2021-2025 година (во натамошниот текст: Националната стратегија)², како еден од секторите кој е ранлив на корупција, односно на кој треба да му се посвети посебно внимание од антикорупциски аспект ги препознава ЈП и акционерските друштва (во натамошниот текст: АД) во сопственост на државата и на локалната самоуправа. Со Одлука донесена на 90-тата седница на ДКСК, одржана на 04.08.2023 година со која се врши измена и дополнување на Стратегијата и на Акцискиот план за нејзина имплементација, проширен е опфатот на овој сектор, односно наместо акционерските друштва, сега се опфатени сите трговски друштва во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа (покрај акционерските друштва вклучени се и друштвата со ограничена одговорност), па така по измените и дополнувањата насловот на овој

¹ <https://www.oecd.org/corporate/Guidelines-Anti-Corruption-Integrity-State-Owned-Enterprises-CR.pdf>

² <https://dksk.mk/wp-content/uploads/2021/01/Nacionalna-strategija-DKSK-KONECNA.pdf>

сектор е **„Јавни претпријатија и трговски друштва во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа“**.

Во рамките на овој сектор се утврдени три приоритетни проблеми, и тоа:

1. Недостиг од унифицирани и официјални информации за правни лица во сопственост на државата и ЕЛС;
2. Недостиг на системски пристап за превенција од корупција во претпријатија во сопственост на државата и ЕЛС;
3. Несоодветна правна рамка за работењето на претпријатијата во сопственост на државата и ЕЛС.

За надминување на вториот проблем, во Стратегијата е предвидено да се воведи и имплементира антикорупциска програма во јавните претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата и локалната самоуправа со три активности, и тоа:

1. Изготвување на антикорупциска програма во јавните претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата и локалната самоуправа, за што како надлежна институција е утврдена ДКСК, а рокот за оваа активност е втора половина на 2023 година;
2. Усвојување на антикорупциска програма во јавните претпријатија и трговските друштва во сопственост на државата и локалната самоуправа, за што како надлежна институција е утврдена Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата), а рокот за оваа активност е прва половина на 2024 година и
3. Воспоставување на ефикасен мониторинг за спроведување на програмата, за што повторно е надлежна Владата, а рокот за оваа активност е втора половина на 2024 година и континуирано.

Како што може да се види, подготовката и донесувањето на Антикорупциската програма за ЈП и ТД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа (во натамошниот текст: Антикорупциска програма за ЈП и ТД), зазема централно место во Стратегијата.

Оваа Антикорупциска програма за ЈП и ТД, која е подготвена од страна на ДКСК, со поддршка на Програмата за развој на Обединетите нации (во натамошниот текст: УНДП), а со целосна вклученост на сите заинтересирани страни (Владата, единиците на локалната самоуправа, самите ЈП и ТД, како и граѓанскиот сектор) треба да ги препознае најголемите ризици од корупција во ЈП и ТД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа и да предвиди соодветни мерки и активности со чија реализација ќе се надминат овие ризици. При тоа во самата Програма ќе има точно утврдени рокови за реализација на

секоја од активностите, надлежна институција која истите треба да ги реализира, проценети финансиски средства кои се потребни за реализација на самите активности, како и извор на обезбедување на тие средства.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Како прва фаза од постапката на подготовка на оваа Програма, ДКСК, со поддршка на УНДП направи „**Проценка на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата**“, која е земена како појдовна основа за подготовка на оваа Програма.

Дополнително направена е анализа на наодите и извештаите на Државниот завод за ревизија, во однос на работата на ЈП и ТД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа.

Заради верификација но и проширување на наодите, како и за обезбедување на дополнителни предлози од страна на лица кои во пракса, секојдневно работат со или во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, во писмена форма беа доставени прашалници до градоначалници и советници од три единици на локалната самоуправа (Илинден, Зелениково и Јегуновце), до директори и вработени во две јавни претпријатија во државна сопственост (ЈП Стрежево и ЈП Македонски железници – Инфраструктура), две трговски друштва во сопственост на државата (АД ЕСМ и АД ТЕЦ Неготино), како и до директори и вработени во 4 ЈП во сопственост на единиците на локалната самоуправа (ЈП за Водовод Илинден, ЈП за Комунални работи Илинден, ЈП Водовод Скопје и ЈП Паркинзи Куманово). Наодите од овие прашалници исто така се земени во предвид при утврдување на ризиците од корупција, како и за мерките за нивно надминување.

На крај во предвид беа земени и проблемите нотирани во рамките на Насоките за борба против корупцијата и интегритетот во претпријатијата во државна сопственост на ОЕЦД, кои соодветствуваат на состојбите во РС Македонија, а кои беа дополнително проверени и потврдени при писмените интервјуа направени со директори, членови на УО и НО, како и со вработени во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, како и со претставници од граѓанскиот сектор.

3. РИЗИЦИ ОД КОРУПЦИЈА ВО ЈП И ТД ВО СОПСТВЕНОСТ НА ДРЖАВАТА И ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА И МЕРКИ ЗА НИВНО НАДМИНУВАЊЕ

Од Проценката на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата, податоците добиени од интервјуата со градоначалниците и советниците, како и со директорите и вработените во ЈП и ТД, наодите на ДЗР ризиците од корупција во ЈП и ТД и мерките за нивно надминување може да се класифицираат во следниве групи на ризици:

- Статус на претпријатијата во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа,
- Селекција, именување и статус на раководни лица (директори и заменици директори),
- Селекција, именување и статус на членови органи на управување и органи на надзор (УО и НО) во ТД,
- Управување со човечки ресурси,
- Финансии и јавни набавки,
- Јавност и транспарентност во работата и
- Имплементација на политики за интегритет.

Врз основа на овие генерални ризици се класифицирани и активностите во рамките на Акцискиот план кој е составен дел на оваа Програма. Со оглед на фактот што Антикорупциската програма се однесува на ЈП и ТД во сопственост на државата и ЈП и ТД во сопственост на единиците на локалната самоуправа, а Антикорупциската програма ја донесува Владата на РС Македонија, Акцискиот план ќе биде поделен на два дела: првиот во кој се утврдени активностите за владата и за ЈП и ТД во сопственост на државата, кој ќе биде обврска за овие институции, и вториот дел во кој се утврдени активности за единиците на локалната самоуправа и ЈП и ТД во нивна сопственост, за кој Владата ќе даде препорака за единиците на локалната самоуправа самите да го усвојат и да постапуваат по истиот, по што единиците на локалната самоуправа преку своите совети ќе можат да го усвојат тој дел од акцискиот план.

3.1. Статус на претпријатијата во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа

Од анализата на законската рамка која ги регулира ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа во однос на самиот статус на овие субјекти произлегуваат следните генерални проблеми:

- a. Разлика во правниот статус на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа;
- b. Недостаток на критериуми и дискреција во утврдување на статусот на претпријатијата кои ги основа државата и единиците на локалната самоуправа и
- c. Различен правен режим на регулирање на сите важни процедури во однос на воспоставувањето, раководењето, одлучувањето, вработувањето и севкупното работење на ЈП и ТД.

Во РС Македонија нема единствена номенклатура на претпријатијата кои се во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, а кои имаат основна цел испорака на услуги од јавен интерес. Имено согласно постојната законска регулатива, во моментот постојат два вида на правни субјекти кои имаат статус на претпријатија, и тоа јавни претпријатија и трговски друштва во државна и општинска сопственост. ЈП се уредени со Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 9/97, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09, 97/10, 6/12, 119/13, 41/14, 138/14, 25/15, 61/15, 39/16, 64/18 и 35/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 275/19, 89/22 и 274/22), а се основаат за вршење на дејности од јавен интерес. Истите може да бидат основани од државата, Република Македонија, општините и градот Скопје. Согласно овој закон ЈП во име на Република Македонија основа Владата на Република Македонија, во име на општината советот на општината и во име на градот Скопје Советот на градот Скопје. ТД се уредени со Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18 и 120/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 290/20, 215/21 и 99/22), кој пак се применува на основање на правни субјекти во приватниот сектор. Никаде во овој закон не е уредено, ниту е дадена можност државата или општините да основаат трговски друштва заради јавен интерес, односно јавниот интерес не е поврзан со ТД во сопственост на државата и општините. Јавниот интерес кај трговските друштва е наведен во Законот за јавните претпријатија, кој воопшто не се применува на нив, затоа што согласно овој закон

Јавните претпријатија и друштвата кои вршат дејност од јавен интерес подлежат на правилата на конкуренција, освен во случаите кога примената на тие правила би го спречило вршењето на услугите од јавен интерес. Јавните претпријатија и друштвата кои вршат дејност од јавен интерес имаат еднаков третман во вршењето на услугите од јавен интерес, освен ако поради посебен интерес не им се доделат ексклузивни или посебни права.

Во законската регулатива со која се уредени ЈП и ТД во државна сопственост и сопственост на општините, нема никакви критериуми кога и од кои причини државата основа еден или друг облик на претпријатие. Оттука оставена е целосна дискреција на политичарите, како носители на одлуки каков вид на субјект ќе основаат за испорака на определена јавна услуга или остварувањето на определен јавен интерес. Вакво двојство не постои во регулативата на државите членки на ЕУ. Имено во овие држави постои случај јавните претпријатија да бидат уредени со посебен закон, но во тој случај не се формираат трговски друштва во државна или општинска сопственост. Најчест е случајот во самиот закон со кој се уредуваат трговските друштва, да има посебен дел кој се однесува на јавните трговски друштва, во кој се уредуваат сите прашања околу овие субјекти. Таков е примерот во Република Хрватска каде во Законот за трговските друштва³ има посебна глава за јавни трговски друштва, при што согласно пописот на општински и регионални јавни трговски друштва⁴ можат да се видат како ДОО или АД сите комунални претпријатија, претпријатија за гас, за одржување на патишта и за многу други работи од јавен интерес. Идентична е состојбата и во Словенија, каде јавните претпријатија се уредени со Законот за трговските друштва⁵.

Постоенето на два различни облици на претпријатија во РС Македонија претставува огромен проблем затоа што постои сосема различен правен режим на регулирање на сите важни процедури во однос на воспоставувањето, раководењето, одлучувањето и севкупното работење за ЈП од една страна и ТД од друга страна. Имено во Законот за јавните претпријатија има дефинирано услови за избор и именување на директори, членови на УО и НО, дефинирани се постапки за управување со човечките ресурси, како и обврска за почитување на начелата на транспарентност и отчетност, кои не се доволни но кои може да претставуваат определена почетна основа за унапредување на состојбите. Од друга страна ТД согласно Законот за трговски друштва, се третираат на

³ <https://www.zakon.hr/z/546/Zakon-o-trgovačkim-društvima>

⁴ <https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/antikorupcija/rezultati-istrazivanja-o-transparentnosti-rada-lokalnih-i-regionalnih-jedinica/popis-trgovackih-drustava-i-javnih-ustanova/7679>

⁵ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291>

идентичен начин како и приватните фирми (за ТД во државна и општинска сопственост, освен некои минимални критериуми за раководните структури, за се останато се применуваат прописите кои се применуваат за приватниот сектор), што остава дополнителен простор за злоупотреба на јавните овластувања и ресурси така што кај овие претпријатија има дополнителен ризик за корупција.

3.2. Селекција и именување на раководни лица (директори и заменици директори)

Проценка на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата, која претставува основ за подготовка на оваа Антикорупциска програма, во однос на селекцијата и именувањето на раководните лица (директори, заменици директори, управители) ги има утврдено следните проблеми:

- a. Недостаток на менаџерски критериуми и компетенции за селекција на раководни лица (директори, заменици, управители);
- b. Не е уредена мерит постапка за селекција на раководни лица (директори, заменици, управители);
- c. Не се уредени содржините на менаџерските договори во однос на висината на платата на директорите и останатите привилегии и бенифиции кои ги уживаат на раководни лица (службени возила, службени картички, лично осигурување, намосет на штета за предвремен раскин на менаџерскиот договор и сл.) и
- d. Недоволно искористување на човечките ресурси од редовите на членовите на надзорните одбори во рамки на ЈП и ТД, односно недостаток на капацитети во Владата на РС Македонија, така и во единиците на локалната самоуправа за следење на работата на ЈП и ТД во нивна сопственост.

Ниту Законот за јавните претпријатија ниту Законот за трговските друштва немаат дефинирани критериуми и компетенции кои ќе бидат услов за селекција на раководни лица на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа (директори, заменици, управители), а кои критериуми и компетенции ќе соодветствуваат на надлежностите на функцијата која им се доверува,

Исто така, во Законот за јавните претпријатија и во Законот за трговските друштва нема уредено мерит постапката за селекција на раководни лица (директори, заменици, управители), која ќе вклучува задолжителен јавен оглас, административна селекција, проверка на раководните компетенции и структурирано интервју, односно овие лица сега политички се селектираат и именуваат, без никаква мерит постапка заснована на заслуги и компетенции, што понатаму се одразува во квалитетот на нивната работа. Нема никаква потреба од именување на заменици директори, односно тие се само уште една политичка функција за доделување на членовите на партијата.

Друга Ниту во Законот за јавните претпријатија ниту во Законот за трговските друштва не се уредени менаџерските договори кои ги склучуваат директорите, не се уредени критериуми во однос на висината на платата на директорите која се утврдува со менаџерските договори, а не се уредени ни останатите привилегии и бенифиции кои ги уживаат директорите (службени возила, службени картички, лично осигурување, намосет на штета за предвремен раскин на менаџерскиот договор и сл.).

Надзорниот одбор согласно закон е надлежен за контрола на работењето на ЈП и ТД. Меѓутоа поради фактот што членовите на одборот се именуваат политички, а при тоа членувањето во одборот им е само дополнителна работа која не ја вршат професионално, капацитетите на овие одбори не се користат целосно за реална контрола на ЈП и ТД. Од друга страна пак има недостаток на капацитети, како во Владата на РС Македонија, така и во единиците на локалната самоуправа за следење на работата на ЈП и ТД во нивна сопственост. Имено ЈП и ТД донесуваат годишни планови и годишни програми, а два пати годишно доставуваат и извештаи за својата работа до своите основачи, но овие извештаи се усвојуваат формално, без при тоа детално и суштински да се навлегува во нивната содржина и во резултатите од работата на ЈП и ТД. Она што е особено загрижувачки е што не се преземаат никакви мерки доколку овие субјекти имаат негативни финансиски извештаи, односно работат со загуба, наспроти точно утврдените одредби во Законот за јавните претпријатија.

3.3. Селекција и именување на членови органи на управување и органи на надзор (УО и НО) во ТД

Проценка на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата, во однос на изборот на

членови на органите на управување и надзор, односно управни одбори (УО) и надзорни одбори (НО) ги има утврдено следните проблеми:

- a. Недостаток на услови и постапка за селекција и избор на членови на УО и НО за ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа;
- b. Недостаток на критериуми во однос на утврдување на бројот на членови на УО и НО во ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа и
- c. Недостаток на критериуми за утврдување на надоместоците на членовите на УО и НО во ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа.

Законот за јавните претпријатија има уредено критериуми во однос на утврдување на бројот на членови на УО и НО, но Законот за трговските друштва нема такви критериуми, односно членовите на органите на управување и надзор се именуваат врз основа на политички договор меѓу паритиите што се на власт без никаква законска процедура.

Законот за јавните претпријатија ги има уредено условите и постапката за селекција и избор на членови на УО и НО, а во Законот за трговските друштва нема уредена таква постапка, односно членовите на органите на управување и надзор се именуваат од страна на Собранието на акционери, во случајот Влада на РСМ врз основа на политички договор меѓу паритиите што се на власт, без никаква законска процедура.

Законот за трговските друштва нема критериуми за утврдување на надоместоците на членовите на УО и НО што остава простор за злоупотреба и корупција.

3.4. Управување со човечките ресурси

Проценка на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата, во однос на управувањето со човечките ресурси (вработување, оценување, унапредување, наградување, плати и одговорност на вработените) ги има утврдено следните проблеми:

- a. Отсуство на било какви критериуми и постапка за вработување, унапредување, оценување, плати и одговорност за вработените во ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа и на помошно-техничките лица во ЈП;

- b. Отсуство на мерит постапка за вработување на давателите на јавни услуги во ЈП која остава простор за злоупотреби и влијанија;
- c. Вработување на определено време преку агенции за привремени вработувања со целосно заобиколување на транспарентноста и компетитивноста на постапките за вработување и
- d. Често и наменско менување на интерните акти за внатрешна организација и систематизација.

Статусот на вработените во ЈП е сосема различен од оној на вработените во ТД. За вработените во ТД во целост се применува Законот за работните односи, односно нема уредено никаква постапка ниту за вработување, ниту за оценување, ниту за унапредување, ниту за наградување, ниту за плати ниту за дисциплинска и материјална одговорност. Оттука можноста за злоупотреба и ризикот од корупција се на највисоко ниво во однос на управувањето со човечките ресурси во ТД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа.

Законот за јавните претпријатија ги класифицира вработените во три групи (административни службеници, даватели на јавни услуги и помошно-технички лица). За административните службеници се применува Законот за административните службеници кој ги има уредено во детали сите аспекти на вработувањето, оценувањето, унапредувањето, наградувањето, платите и одговорност на вработените со статус на административни службеници. Законот за јавни претпријатија уредува определени прашања во однос на вработувањето, оценувањето, унапредувањето, наградувањето, платите и одговорност на вработените со статус на даватели на јавни услуги. Сепак оваа регулација е недоволна за да се гарантира мерит постапка за вработување, односно поради фактот што самиот директор формира комисији кои ги споредуваат овие постапки без никаков механизам за контрола остава можност за корупција и злоупотреби од секаков аспект (политички, роднински, пријателски и сл.). На крај за помошно-техничките лица се применува Законот за работните односи, што значи дека исто како и за вработените во ТД во државна сопственост и сопственост на општините и за овие вработени просторот за корупција и злоупотреба е неограничен.

Вработувањето на определено време преку агенции за привремени вработувања исто така е еден од ризиците за корупција кој се користи многу често како од ЈП, така и од ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа кој мора да спречен. Имено при привремените вработувања, покрај тоа што се заобиколуваат јавните огласи,

и транспарентноста на постапките за вработување, дополнително и се плаќаат провизии на агенциите за привремени вработувања, а вака вработените воопшто немаат никаква одговорност кон ЈП и ТД како работодавачи, затоа што тие не се вработени кај нив туку се вработени во агенциите за привремени вработувања.

Често и наменско менување на актот за систематизација на работните места, а понекогаш и актот за внатрешна организација, заради отворање на дополнителни работни места или менување на условите на постојните работни места, а со цел да се спроведат партиски, роднински и пријателски вработувања. Имајќи го во предвид фактот дека согласно Законот за вработените во јавниот сектор за да се сменат интерните акти за внатрешна организација и систематизација потребна е функционална анализа, често без оправдани причини и без ваква анализа се менуваат условите за работното место (најчесто во однос на видот на образованието), се додаваат нови работни места, па дури се формираат нови организациски единици, без воопшто да се менуваат и зголемуваат надлежностите на ЈП, односно ТД, за да се отвори можност за нови, наменски вработувања или унапредувања.

3.5. Финансии и јавни набавки

Иако Законот за јавна внатрешна финансиска контрола предвидува основ за вршење на ревизија и контрола на трошењето на средствата од буџетите на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, во пракса мали се капацитетите за внатрешна ревизија од страна на Владата и општините. Дополнително и кога има ревизија (внатрешна или од Државниот завод за ревизија), степенот на реализација на овие препораки е на многу ниско ниво, што претставува огромен ризик од корупција. Иако средствата кои ги генерираат ЈП и ТД по правило се од услугите кои ги испорачуваат, сепак тие користат и средства директно од буџетот на државата, односно општините, како и кредити, а сето тоа се јавни средства кои треба да се трошат само за остварување на јавниот интерес. Проценка на ранливоста кон корупција во Јавните претпријатија во сопственост на Владата на Република Северна Македонија, претпријатијата во надлежност на општините и градот Скопје и Акционерски Друштва во доминантна сопственост на државата, во однос на јавните набавки ги има утврдено следните проблеми:

- a. Недоволни капацитети во Владата и единиците на локалната самоуправа за вршење на внатрешна ревизија во ЈП и ТД во нивна сопственост;
- b. Непостоење на механизам за следење на реализацијата на препораките на внатрешните ревизори (таму каде што ги има) и на Државниот завод за ревизија,

- низок степен на реализација на овие препораки, како и отсуство на одговорност на раководните лица во случај на нереализација на препораките на ревизорите;
- c. Низок степен на познавање на прописите и процедурите за спроведување на јавните набавки од вработените во ЈП и ТД;
 - d. Спроведување на јавните набавки со ангажирање на физички или правни лица кои не се вработени во ЈП, односно ТД во сопственост на државата со авторски договори и договори на дело;
 - e. Честите промени во планот за јавните набавки и непостоењето систем за следење на неговата реализација и
 - f. Високи казни за овластените лица во договорните органи, наспроти ниското ниво на обученост и екипираност.

Законот за јавна внатрешна финансиска контрола ја регулира внатрешната ревизија како механизам кој треба на раководителот на субјектот од јавниот сектор да му обезбеди независно разумно објективно уверување и совет со цел за подобрување на работењето на субјектот и зголемување на ефективност на системите за внатрешна контрола. Внатрешната ревизија прави процена на соодветноста, економичноста, ефективност и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола за утврдување, процена и управување со ризиците од раководството на субјектот во однос на усогласеноста со законите, подзаконските и интерните акти и договори; веродостојноста и сеопфатноста на финансиските и оперативните информации; безбедноста на имотот и информациите и извршувањето на задачите и остварувањето на целите. Внатрешната ревизија дава препораки за подобрување на работењето и работните процедури и врши мониторинг на спроведувањето на мерките преземени од раководителот на субјектот од јавниот сектор врз основа на извршените ревизии. За жал поради недоволни кадровски капацитети, внатрешната ревизија не се користи за унапредување на работењето на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа.

Степен на реализација на препораките на внатрешните ревизори (таму каде што ги има), а особено на Државниот завод за ревизија е на многу ниско ниво. Ова од причина што нема механизам за следењето на реализацијата на овие препораки, а дополнително отсуствува било каква одговорност за раководните лица во ЈП и ТД, доколку не ги почитуваат препораките на ревизорите. Надзорните одбори кои треба да вршат внатрешна контрола и надзор над севкупното работење на ЈП и ТД не си ја вршат

целосно функцијата, односно не даваат реален придонес во надзорот ниту во спроведувањето на препораките на ревизорите.

Вработените во ЈП и ТД во државна сопственост и сопственост на единиците на локалната самоуправа не ги познаваат во доволна мера прописите и процедурите кои се од значење за спроведување на јавните набавки, што остава огромен простор за влијанија и злоупотреби.

Во помалите ЈП и ТД кои имаат мал број на вработени (кои вообичаено се даватели на јавни услуги), воопшто и нема лица кои поседуваат соодветен сертификат за спроведување на јавни набавки, а самите вработени по профилот на образованието (основно и средно) воопшто немаат никакви познавања за овие постапки. Дополнително отсутуваат и интерни правила за улогата на вработените во различните фази на јавните набавки.

Планот за јавните набавки премногу често се менува, а при тоа не е воспоставен систем за следење на неговата реализација и одговорност во случај на нереализација на истиот. Ова се индикации за лошо планирање на јавните набавки исто така е еден од корупциските ризици кои се констатирани.

Законот за јавни набавки пропишува високи казни за одговорните лица во договорните органи што е една од причините поради кои степенот на реализација на плановите е на многу ниско ниво. Имено стравот од високите казни ги одвраќа одговорните лица од спроведувањето на овие постапки, а исто така влијае негативно на службениците кои под закана од санкција одбиваат да работат во организационите единици за јавни набавки, доголку повеќе што многу често грешките се случуваат заради немањето на доволно обуки и непознавањето на законските обврски.

3.6. Јавност и транспарентност во работата

Транспарентноста на јавните институции е една од клучните алатки за превенција на корупцијата и судирот на интереси. Имено објавувањето на сите податоци значајни за следење на работењето на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа дава можност јавноста да ја следи нивната работа, а на самите ЈП и ТД влијае позитивно во однос на нивното законито работење, затоа што се свесни дека се под лупа на пошироката јавност и дека секоја евентуална незаконитост ќе биде забележана и за истата ќе се отвори

јавна дискусија. Генералните проблеми во однос на јавноста и транспарентноста на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа се следни:

- a. Недостасува единствена база со податоци за сите ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа;
- b. Немање на веб страни, односно неажурност на истите;
- c. Кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи не се јавно достапни;
- d. Не се објавуваат податоци од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици и
- e. Не се објавуваат финансиски извештаи од кои ќе се види начинот на кој се располага со јавните пари од страна на ЈП и ТД, како и податоци во однос на спроведените јавни набавки.

Недостасува единствена база со податоци за сите ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, со податоци за основачот, буџетот, имотот со кој располагаат, услугите кои ги испорачуваат, финансиската состојба и други податоци од значење за следење на работата на ЈП и ТД;

Голем е бројот на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа кои воопшто немаат веб страни на кои ќе ги направат јавно достапни сите документи кои согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер треба да се објават. Дури и во оние случаи кога ЈП и ТД имаат сопствени веб страни истите не се ажурни, ниту пак се објавени сите документи кои согласно закон треба да бидат објавени.

Ниту ЈП и ТД, ниту нивните основачи (Владата и единиците на локалната самоуправа) не ги објавуваат кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи, како граѓаните би можеле да имаат увид во компетенциите и квалификациите на овие лица.

Јавно не се достапни ниту податоците од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици, особено податоци во однос на листата на кандидати, нивните биографии, записниците за различните фази за селекција и одлуките за селекција, како јавноста би можела да ја следи постапката за селекција и изменување, односно избор, и да има увид во компетенциите и квалификациите на тие кандидати.

Дури и во случај кога ЈП и ТД имаат веб страни, на истите не се лесно достапни финансиски извештаи од кои на едноставен начин ќе може да се види начинот на кој се располага со јавните пари од страна на ЈП и ТД, како и податоци во однос на спроведените јавни набавки.

3.7. Интегритет

Интегритетот на раководните лица, членовите на органите на управување и надзор, како и на вработените во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа е од исклучителна важност за превенција на корупцијата, законитоста и ефикасноста во работата на овие субјекти. Без промоција и унапредување на интегритетот сите останати напори, препораки и активности ќе останат само заложби кои никогаш нема да може да се реализираат. Генералните проблеми во однос на промоцијата и унапредувањето на интегритетот во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа се следни:

- a. Недостасуваат системски програми за промоција и унапредување на интегритетот во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа;
- b. Недостасува развиен систем на заштитено внатрешно пријавување;
- c. Недостасува систем за утврдување на цели и резултати на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа и следење на нивната реализација и
- d. Не се спроведува проценка на ризици од институционална корупција.

Промоцијата и унапредувањето на интегритетот се од суштинско значење за превенција од корупција. Направените анализи покажуваат дека недостасуваат системски програми со активности за промоцијата и унапредувањето на интегритетот во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа на сите нивоа (директори, членови на УО и НО, вработени).

Законот за заштита на укажувачи пропишува законска обврска за сите институции од јавниот сектор да воспостават систем на заштитено внатрешно пријавување. Анализата на јавно достапните податоци и спроведените истражувања покажуваат дека мал е бројот на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа кои имаат воспоставено ваков систем.

Недостасува систем за утврдување на цели и резултати на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа, преку чија реализација ќе се следи ефикасноста на овие субјекти. Следствено на тоа недостасуваат и мерки во случај на неисполнување на зацртаните цели и резултати кои би се преземале кон раководните структури за унапредување на состојбата.

Државната комисија за спречување на корупцијата има донесено Насоки за проценка на ризикот од институционална корупција во РС Македонија⁶, која треба да биде основа за проценка на ризиците од корупцијат во институциите од јавниот сектор и другите субјекти кои имаат јавно правен карактер. Степенот на примена на овие Насоки во ЈП и ТД е на многу ниско ниво, односно од добиените податоци и информации од спроведеното интервју, ниту едно ЈП и ТД нема направено проценка на ризикот од институционална корупција.

⁶ <https://dksk.mk/wp-content/uploads/2022/07/Vodic-za-procenka-na-rizici-od-korupcija.pdf>

4. АКЦИОНЕН ПЛАН

4.1. АКТИВНОСТИ ЦЕНТРАЛНА ВЛАСТ

Реден број	Активност	Надлежна институција	Рок за реализација	Индикатори	Финансиски импликации
1.	Унифицирање на правниот статус на ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа и процедурите во однос на воспоставувањето, раководењето, одлучувањето, вработувањето и севкупното работење	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Донесен единствен закон за ЈП и ТД	Нема
2.	Утврдување на менаџерски критериуми и компетенции за селекција на раководни лица (директори, заменици, управители)	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Менаџерски критериуми и компетенции утврдени	Нема
3.	Уредење на мерит постапка за селекција на раководни лица (директори, заменици, управители)	МИОА Влада на РСМ	Втора половина на 2024 година	Донесен Закон за висока раководна служба со кој се опфатени ЈП и ТД	Нема
4.	Уредување на содржините на менаџерските договори во однос на висината на платата на директорите и останатите привилегии и бенифиции кои ги уживаат на раководни лица (службени возила, службени картички, лично осигурување, намосет на штета за предвремен раскин на менаџерскиот договор и сл.)	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2024 година	Содржината на менаџерските договори уредена	Нема
5.	Воспоставување на организациона единица од врвни правници и економисти, кои ќе ја следат работата и ќе ги оценуваат финансиските извештаи на ЈП и ТД и ќе предлагаат мерки и заклучоци кон Влада за унапредување на состојбите	Влада на РСМ	Втора половина на 2024 година	- Организациона единица за следење на работата на ЈП и ТД воспоставена и екипирана, - Број на предложени мерки и заклучоци	4.320.000,00 денари годишно Буџет на РСМ
6.	Уредување на услови и постапка за селекција и избор на членови на УО и НО за ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Услови и постапка за селекција и избор на членови на УО и НО за ТД утврдени	Нема

REVERSING THE COVID CRISIS: MUNICIPALITIES AS DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

7.	Уредување на критериуми во однос на определувањето на бројот на членови на УО и НО во ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Критериуми за определување на бројот на членови на УО и НО за ТД утврдени	Нема
8.	Уредување на критериуми за определување на надоместоците на членовите на УО и НО во ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	МЕ Влада на РСМ	Втора половина на 2024 година	Критериуми за определување на надоместоците на членови на УО и НО за ТД утврдени	Нема
9.	Утврдување на критериуми и уредување на мерит постапка за вработување, унапредување, оценување, плати и одговорност за вработените во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	МЕ МИОА Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Критериуми и мерит постапка за вработување, унапредување, оценување, плати и одговорност уредени	Нема
10.	Укинување на можноста за вработување на определено време преку агенции за привремени вработувања	МИОА МЕ МТСП Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Можноста од привремени вработувања преку АПВ укината	Нема
11.	Ограничување на можноста од често и наменско менување на интерните акти за внатрешна организација и систематизација	МИОА МЕ	Втора половина на 2024 година	Ограничен бројот на измени на актите за внатрешна организација и систематизација	Нема
12.	Зајакнување на капацитети во ЈП и ТД во сопственост на државата за внатрешна ревизија	Влада на РСМ МФ	Втора половина на 2024 година	Број на извршени внатрешни ревизии Број на изречени препораки Број на реализирани препораки	Нема
13.	Воспоставување на механизам за следење на реализацијата на препораките на внатрешните ревизори (таму каде што ги има) и Државниот завод за ревизија	Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Развој на софтверска апликација преку која ќе се следат препораките на ревизорите степенот на нивна реализација Воспоставување на ад ход експертско тело кое ќе врши процена на степенот на реализација на препораките на ревизорите и супервизија на работата на НО	5.000.000,00 денари за софтвер 3.000.000,00 денари за експертското тело

					Буџет на РСМ
14.	Уредување на одговорност за раководните лица во ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа за нереализација на препораките на ревизорите	МЕ Влада на РСМ ДЗР	Прва половина на 2025 година	Непочитувањето на препораките на ревизорите е уредено како еден од основите за предвремено разрешување на раководните лица	Нема
15.	Зајакнување на капацитетите на ЈП, односно ТД во сопственост на државата за самостојно спроведување на јавните набавки или воспоставување на централно тело за спроведување на постапките на ЈН кое ќе ги сервисира сите ЈП и ТД во државна сопственост	Влада на РСМ	Втора половина на 2024 година	- Обука на вработените во ЈП и ТД за спроведување на постапките за јавни набавки, - Број на лица вработени во организационите единици за јавни набавки во ЈП и ТД во сопственост на државата пополнети, - Број на лица делегирани од Владата и органите на извршната власт.	10.000.000,00 денари годишно Буџет на ЈП и ТД
16.	Органичување на бројот на промени во планот за јавните набавки во ЈП и ТД во сопственост на државата	МФ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	- Изменет Законот за јавни набавки; - Ограничен бројот на можни промени на планот за јавни набавки	Нема
17.	Воспоставување на систем за следење на реализација на планот за јавни набавки	Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	- Ново воспоставената организациона единица за ЈП и ТД во Владата на РСМ како една од надлежностите врши редовно следење на реализација на плановите за јавни набавки и известување на Владата за нереализација на истите	Нема
18.	Намалување на казните и на одговорните лица во договорните органи и предвидување на санкции за овластените лица во договорните органи	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	- Изменет Законот за јавни набавки; - Намалени казни за одговорни лица; - Предвидена одговорност и за овластените лица.	Нема
19.	Уредување на одговорност за раководните лица за низок степен на реализација на планот за јавните набавки	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	Нискиот степен на реализација на планот за јавните набавки е уреден како еден од основите за предвремено разрешување на раководните лица	Нема

REVERSING THE COVID CRISIS: MUNICIPALITIES AS DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

20.	Воспоставување на единствена база со податоци за сите ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа	Влада на РСМ	Втора половина на 2024	- - Воспоставена е единствена база со сите податоци за ЈП и ТД во сопственост на државата и единиците на локалната самоуправа со вклучени финансиски извештаи, извештаи од работењето и податоци за степенот на реализација на ревизорските препораки и на плановите за јавни набавки, - Базата со сите податоци е јавно достапна.	Нема
21.	Воспоставување на веб страни од сите ЈП и ТД во сопственост на државата	ЈП и ТД во сопственост на државата Влада на РСМ	Втора половина на 2024	- број на веб страни на ЈП и ТД	100.000,00 денари годишно Буџети на ЈП и ТД
22.	Објавување на кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи на веб страните на ЈП, ТД и Владата	ЈП и ТД во сопственост на државата Влада на РСМ Влада на РСМ АСПИ	Втора половина на 2024 година	- Објавени кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи на веб страните на ЈП, ТД и Владата - Број на спроведени контроли од АСПИ	Нема
23.	Објавување на сите податоци од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици	Влада на РСМ	Втора половина на 2024 година	Сите податоци од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици објавени на веб страната на Владата на РСМ	Нема
24.	Објавување на финансиски извештаи од кои ќе се види начинот на кој се располага со јавните пари од страна на ЈП и ТД, како и податоци во однос на спроведените јавни набавки	ЈП и ТД во сопственост на државата АСПИ	Втора половина на 2024 година	- Број на објавени финансиските извештаи на веб страните на ЈП и ТД - Број на спроведени контроли од АСПИ	Нема

REVERSING THE COVID CRISIS: MUNICIPALITIES AS DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

25.	Донесување на програми за промоција и унапредување на интегритетот во ЈП и ТД во сопственост на државата	ЈП и ТД во сопственост на државата	Втора половина на 2025	- Број на донесени програми, - Број на реализирани активности од програмите	Нема
26.	Воспоставување на систем на заштитено внатрешно пријавување	ЈП и ТД во сопственост на државата	Прва половина на 2024	- Број на назначени лица за заштитено внатрешно пријавување, - Број на донесени интерни процедури за заштитено внатрешно пријавување	Нема
27.	Воспоставување на систем за утврдување и следење на целите и резултатите во работата на ЈП и ТД во сопственост на државата	МЕ Влада на РСМ	Прва половина на 2025 година	- Уреден е систем за утврдување на целите и резултатите на ЈП и ТД, - уредена е одговорност за раководните лица за нереализација на утврдените цели и резултати	Нема
28.	Спроведување на проценка на ризиците по интегритетот и корупцијата	ЈП и ТД во државна сопственост	Втора половина на 2025 година	- Број на спроведени проценки	Нема

4.2. ПРЕПОРАКИ ЗА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Реден број	Активност	Надлежна институција	Рок за реализација	Индикатори	Финансиск и импликаци и
1.	Воспоставување на внатрешен механизам за следење на работата и оценување на финансиските извештаи на ЈП и ТД	Единицата на локална самоуправа	Прва половина на 2025 година	- Организациона единица или ад хок тело за следење на работата на ЈП и ТД - Зајакната улогата на НО во следењето на работата и оценување на финансиските извештаи на ЈП и ТД	Има
2.	Зајакнување на капацитети на единицата на локална самоуправа за внатрешна ревизија во ЈП и ТД во нејзина сопственост	Единицата на локална самоуправа	Втора половина на 2025 година	- Број на извршени внатрешни ревизии - Број на изречени препораки - Број на реализирани препораки	Нема
3.	Воспоставување на механизам за следење на реализацијата на препораките на внатрешните ревизори (таму каде што ги има) и Државниот завод за ревизија	Единицата на локална самоуправа	Прва половина на 2025 година	Определување на лица во општината кои ќе ја следат реализација на препораките на ревизорите и ќе го известуваат градоначалникот во случај на нереализација на тие препораки	Нема
4.	Изрекување на мерки за раководните лица во ЈП и ТД во сопственост на единиците на локалната самоуправа за нереализација на препораките на ревизорите	Единицата на локална самоуправа	Прва половина на 2025 година	Број на изречени мерки	Нема
5.	Зајакнување на капацитетите на ЈП, односно ТД во сопственост единицата на локална самоуправа за самостојно спроведување на јавните набавки или воспоставување на централно тело за спроведување на постапките на ЈН кое ќе ги опслужува сите ЈП и ТД во сопственост на општината	ЈП и ТД во сопственост на единиците на локалната самоуправа Единицата на локална самоуправа	Втора половина на 2024 година	- Обука на вработените во ЈП и ТД за спроведување на постапките за јавни набавки, - Број на лица вработени во организационите единици за јавни набавки во ЈП и ТД, - Број на лица делегирани од општината.	Има

REVERSING THE COVID CRISIS: MUNICIPALITIES AS DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

6.	Воспоставување на систем за следење на реализација на планот за јавни набавки	Единицата на локална самоуправа	Прва половина на 2025 година	- Определено лице од вработените во општината или од членовите на НО кое ќе врши редовно следење на реализација на плановите за јавни набавки и ќе го известува градоначалникот за нереализација на истиот	Нема
7.	Воспоставување на единствена база со податоци за сите ЈП и ТД во сопственост на локалната самоуправа	Единицата на локална самоуправа	Втора половина на 2024 година	- Воспоставена е единствена база со сите податоци за ЈП и ТД во сопственост на единицата на локална самоуправа, - Базата со сите податоци е јавно достапна.	Нема
8.	Воспоставување на веб страни од сите ЈП и ТД во сопственост на единицата на локална самоуправа или објавување на сите податоци согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер на веб страната на единицата на локална самоуправа	ЈП и ТД во сопственост на единиците на локалната самоуправа Единицата на локална самоуправа	Втора половина на 2024 година	- број на веб страни на ЈП и ТД	100.000,00 денари годишно Буџети на ЈП и ТД
9.	Објавување на кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи на веб страните на ЈП, ТД и единицата на локална самоуправа	ЈП и ТД во сопственост на државата Единицата на локална самоуправа АСПИ	Втора половина на 2024 година	- Објавени кратките биографии на раководните лица и членовите на управните и надзорните органи на веб страните на ЈП, ТД и Општината - Број на спроведени контроли од АСПИ	Нема
10.	Објавување на сите податоци од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици на веб страната на единицата на локална самоуправа	Единицата на локална самоуправа	Втора половина на 2024 година	Сите податоци од јавните огласи за селекција на членови на УО и НО, директори и нивни заменици објавени на веб страната на општината	Нема
11.	Објавување на финансиските извештаи од кои ќе се види начинот на кој се располага со јавните пари од страна на ЈП и ТД, како и податоци во однос на спроведените јавни набавки	ЈП и ТД во сопственост на општината АСПИ	Втора половина на 2024 година	- Објавени финансиските извештаи на веб страните на ЈП и ТД - Број на спроведени контроли од АСПИ	Нема

REVERSING THE COVID CRISIS: MUNICIPALITIES AS DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

12.	Донесување на програми за промоцијата и унапредувањето на интегритетот во ЈП и ТД во сопственост на единицата на локална самоуправа	ЈП и ТД во сопственост на единиците на локалната самоуправа	Втора половина на 2025	- Број на донесени програми, Број на реализирани активности.	Нема
13.	Воспоставување на систем на заштитено внатрешно пријавување во сите ЈП и ТД во сопственост на единицата на локална самоуправа	ЈП и ТД во сопственост на локалната самоуправа	Прва половина на 2024	- Број на назначени лица за заштитено внатрешно пријавување, - Број на донесени интерни процедури за заштитено внатрешно пријавување	Нема
14.	Спроведување на проценка на ризиците по интегритетот и корупцијата во сите ЈП и ТД во сопственост на единицата на локална самоуправа	ЈП и ТД во сопственост на локалната самоуправа	Втора половина на 2025 година	- Број на спроведени проценки	Нема

ДРЖАВНА КОМИСИЈА
ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА
Претседател,
Билјана Ивановска